

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. An populus Christianus teneatur decimas soluere, & quo iure.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Martyrum, eò quòd vnicum Ecclesiæ sit sacrificium; satis infinuans non posse aliud auctoritate humana addi. Vide Chrylostomum in Psal. 95. & Leonem Serm. 7. de Passione cap. 1. & 3.

Secundò, Sacrificium Ecclesiæ est infinita dignitatis, continens in se omnium sacrificiorum virtutem: ergo superstiosum esset velle aliud addere, quasi illud non abundè sufficiat. idè enim plura instituntur, quia vnum ad omnia non sufficit.

Tertiò, Sacerdotium, quod est in Ecclesia, est supernaturale, institutum à Christo: ergo non respicit sacrificium Iuris naturæ, sed solum supernaturale ab eodem Christo institutum: sacerdotium enim & sacrificium sunt correlatiua eiusdem rationis & ordinis, vt ex cap. 8. & 9. ad Hebræos colligitur.

Quartò, Alia sacrificia ex institutione diuina sunt signa Christi venturi: ergo qui ea vsurpat, id sciens vel aliquo modo aduertens, externo ritu Iudaizat.

27 Quintò, Hoc ipso quo Christus nostrum Sacrificium & sacerdotium instituit, ademit potestatem Ecclesiæ alterius sacerdotij aut sacrificij instituendi. sicuti in veteri lege hoc ipso, quòd illorum sacerdotium & sacrificia præscripsit, ademit illis potestatem alia sacrificia adiungendi. Eodem modo si in lege naturæ Respublica institueret sacerdotium & sacrificia, eò ipso censeretur priuatos restringere, ne alia adiungerent: nam hæc res ad supremam potestatem propriè pertinet. Confirm. Quia sacrificium ad fundamenta religionis spectat, non minùs quàm Sacramenta: adeò vt Apostolus ad Hebr. 7. dicat, *translato sacerdotio (& consequenter etiam translato sacrificio, quod est connexum sacerdotio inseparabiliter) necesse est vt & legis translato fiat.* Vnde sicut Ecclesiæ non est relicta potestas instituendi alia Sacramenta; ita nec alia sacrificia. Vide Concilium Tridentinum sess. 2. cap. 2.

Nec obstat, quòd in Ecclesia thus offeratur; quia non offeritur in sacrificium; (intentio enim sacrificandi abest) sed adoletur ad odorem, & ad significationem; & vt mentes excitentur ad venerationem & deuotionem. vnde fit hominibus etiam vitis, & ab iis, qui non sunt sacerdotes.

Latè tamen interdum sacrificium dicitur, vt notat Caietanus art. 4.

Dico Secundò, Probabile tamen est, non fore superstitionem apud ethnicos, qui legem Christi ignorant, si vero Deo sacerdotes illorum talia sacrificia offerant: sic enim videtur sentire D. Augustinus epist. 49. q. 3. cum ait: *Qui Christianas litteras vtriusque Testamenti sciunt, non hoc culpant in sacrilegis ritibus paganorum quòd cõstruant templa, & instituant sacerdotia, & faciant sacrificia; sed quòd hæc idolis & demoniis exhibeant.* Sentit ergo, non fore superstitionem, si offerantur vero Deo; alioquin id etiam culpandum esset.

Probat, Quia offerre sacrificium, est legis naturæ, vt docet D. Thomas q. 85. art. 1. quod dupliciter intelligi potest, Primò, Vt sit naturalis ad hoc obligatio, vel in singulis, quod minùs est verisimile, vel saltem in communitate, vt D. Thomas & Caietanus indicant. Secundò, vt non sit quidem obligatio, sed ratio dicitur id esse consentaneum, & suadeat. Lumen igitur naturale vel obstringit, vel suadet ethnicis sacrificiorum oblationem: atqui non apparet illis alia ratio sacrificandi, quæ sit conuenientior, quàm ea qua offertur aliquid ex animalibus vel frugibus terræ: ergo.

Secundò, In statu naturæ huiusmodi sacrificia fuissent licita, quia non habuissent aptiora aut congruentiora naturæ: cur non etiam modò sint licita apud Indos & Iaponios, cum alia diuinitus instituta non habeant?

Petes, Vnde illi haberent sacerdotes ad huiusmodi sacrificia idoneos? 29

Respond. Ex electione & dedicatione Reipub. Sicut enim Respub. perfecta Iure naturæ habet auctoritatem constituendi Principem, qui illam iustis legibus regat in iis, quæ ad politicam consuetudinem, & contractus pertinent: ita etiam potest constituere sacerdotem, qui eam regat in cultu diuino, & sacra administret, iuxta modum & capacitatem illius status. Et hic eam haberet potestatem in spiritualibus illi statui accommodatis, quam Princeps in temporalibus; deberetque Princeps ei subesse in iis quæ ad cultum diuinum pertinent: nisi fortè vnus idemque esset Summus Pontifex & Princeps; sicut Imperatores Romanorum olim erant, vt ex historiis constat.

CAPVT XXXIX.

De Decimis.

Habet Dubitat. 6.

DUBITATIO PRIMA.

An populus Christianus teneatur decimas soluere, & quo Iure.

D. Thomas art. 1. quest. 87.

1
Sententia
V. Wiclef.

THOMAS Waldensis lib. 2. doct. fidei antiquæ, cap. 64. & 65. refert Wiclefum docuisse, Primò, Decimas non esse vllò Iure sacerdotibus debitas, sed esse meras elemosynas. Secundò, Populum ad libitum posse & debere eas negare sacerdotibus, propter eorum peccata.

Sed fide tenendum est, decimas non esse elemosynas, sed subsidium sacerdotibus debitum propter ministerium spiritualium. Vnde sententia illa Wiclefi damnata est in Concilio Constantiensi sess. 8.

Probat, Quia Iure diuino & naturali, ministrantibus populo spiritualia debetur sustentatio; vt ostendit D. Paulus 1. ad Cor. 9. vbi inter ce-

2
Decima nò
sunt ele-
mosyna.

tera

tera ait: *Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est si nos carnalia vestra metamus?* & 1. ad Tim. 5. *Qui bene praesent presbyteri, duplici honore digni sunt, maxime qui laborant in verbo & doctrina: dicit enim Scriptura, non infrenabis os boni trituranti.* Vbi Theophylactus: *Honorem vocat, necessarium suppeditationem. Duplici honore dixit, viduarum respectu, vel Diaconorum, vel simpliciter duplici, pro multo.* Haymo: *Duplici honore, quia reuerentia & sustentatione.* Denique Dominus Lucae 10. *Dignus est operarius cibo suo.* His & aliis locis aperte significatur esse debitum, non gratiam, ministros Ecclesiae sustentari.

3 Porro haec sustentatio praestatur per decimas. cum enim aliquid certi à lingulis de populo dari debeat, vt sustentatio ministrorum sit stabilis & sufficiens, Ecclesia imitatione diuina in veteri Testamento proposita, constituit decimam partem fructuum terrae huic rei esse segregandam, qua taxatione semel facta, lingulis lege iustitiae decimas debent: sicut posita determinatione Principis, qua statuit quantum à lingulis ad ipsius statum sustentandum, vel ad bellum gerendum, vel ad aliud opus necessarium contribuendum sit, linguli ex iustitia tenentur illam quantitatem dependere. Idem probatur Iure Canonico. vide in Decreto 16. qu. 1. & in Decretalibus tit. de decimis, per multos Canones. Hinc Concilium Trident. sess. 25. cap. 1. 2. iubet excommunicari eos, qui decimas subtrahunt aut impediunt; neque ab hoc crimine, inquit, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. quod intelligit Nauarrus cap. 21. num. 32. de iis, qui restituere possunt ante mortem, vel ante tempus, quo tenentur sacrosanctum Domini corpus sumere.

Excommunicantur subtrahentes decimas.

4 Ex dictis patet, decimarum solutionem, si considerentur secundum suam substantiam, nempe vt sunt necessaria sustentatio ministrorum rerum spiritualium, Iure diuino & naturali esse debitam, nec vlla consuetudine posse tolli: si vero spectentur secundum suam quotam, vt sunt decima pars fructuum; esse debitum saltem Iure Ecclesiastico.

5 Sed difficultas est, Vtrum non etiam Iure diuino haec quota debeatur: in qua Canonistae à Theologis dissentiunt. Illi enim ferè omnes docent etiam Iure diuino deberi. Ita Innoc. in cap. vltimo de parocis, Glossa in cap. 1. de decimis, in 6. Hostiensis in Summa, tit. de decimis, Ioannes Andreas, Panorm. Antonius de Butrio, Petrus Ancharanus, & alij, quos Couarr. lib. 1. variar. cap. 17. recenset.

Probant Primò, Quia in Iure Canonico dicitur, decimas constitutione diuina deberi, cap. Tua 25. de decimis. Secundò, Deum praecipisse decimas sibi solui in signum vniuersalis dominij, ideoque non posse minui. cap. Tua nobis. 26. eodem. Tertio, Decimas esse Iuris diuini, esse Dei, deberi Deo. 16. q. 1. cap. fin. Quarto, Dominus Matth. 23. cum dixisset, *Decimatis mentham & anethum*, subiunxit; *Oportuit haec facere, & illa non omittere.* vbi illud oportuit indicat obligationem Iuris diuini. Quintò, Dominus Matth. 5. ait, *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum & Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum:* ergo si illi soluebant decimas, multò magis nos in noua lege eas soluere debemus.

6 Contraria sententia est communis Theologorum, qui docent illam quotam tempore legis eu-

angelicae, solo Iure Ecclesiastico (etsi antiquissimo, vt pote à temporibus Apostolorum, vt patet ex constit. Clementis lib. 2. cap. 29. 38. 39. & 1. 8. cap. 36.) deberi. Ita D. Thomas q. 87. art. 1. Haelensis 3. p. q. 51. nu. 1. 2. & 3. Henricus quodlib. 4. q. 28. Antoninus 2. p. tit. 4. cap. 3. §. 5. Sorus lib. 9. de Iustit. quaest. 4. art. 1. & alij. Idem tenet Nauarr. cap. 21. Enchiridij, n. 28. & Couarr. supra.

Deberi solo Iure Ecclesiastico, vel praecipuo Apostolico.

Probat Primò, Quia in lege euangelica nullum extat praecipuum de hac quantitate fructuum soluenda: solum enim dicitur, administris rerum spiritualium deberi congruum sustentationem, vt patet 1. Cor. 9. & Matth. 10. Vtrum autem danda eis sit decima pars fructuum, an vigesima, nusquam habetur.

Secundò, Praecipuum istud non est naturale, vt per se patet, ergo posituum: atqui in lege noua non sunt vlla praecipua positiua, nisi de fide & Sacramentis, vt docet D. Thomas 1. 2. q. 108. art. 2. & quodlib. 4. art. 1. 3. ergo, &c.

Tertio, Si esset Iuris diuini, id esset maxime propter ea quae habentur Exod. 22. Leuit. 27. & Num. 18. vbi Deus praecipit vt decimae soluantur: sed haec praecipua non pertinent ad tempus noui Testamenti: tum quia sunt iudicialia, ad politiam illius populi spectantia; quare cessante synagoga, & forma illius populi in aliam mutata, necessario cessare debuerunt; tum quia ibi solum praecipitur vt soluantur Leuitis & sacerdotibus Aaronicis, nempe ministris illius legis; non autem ministris legis nouae. Neque dici potest esse eandem in his rationem: quia est alia lex, aliud sacerdotium, alia forma gubernandi: ac proinde praecipua pertinentia ad illam, non sunt extendenda ad nostram. deinde illi erant ferè decima pars populi, vt pote vna ex duodecim tribubus; nec acceperant partem suam in diuisione terrae; sicut aliae tribus; vnde merito fuit illis constituta decima pars fructuum terrae: quae rationes cessant in ministris nouae legis.

Quarto probatur, Haec quota consuetudine potest tolli; cap. In aliquibus. 32. §. fin. de decimis; & in quibusdam locis multorum fructuum decima est sublata: quod fieri non posset, si Iure diuino deberetur.

Ad primum argumentum Canonistarum Respondendo, Decimae dicuntur deberi constitutione diuina; quia quod debeantur, id ortum habet ex constitutione & lege diuina: Deus enim primitus praecipit solui decimas in veteri Testamento; ad cuius imitationem Ecclesia idem praecipit in nouo. Itaque quod decimae nunc debeantur, est ex lege diuina non immediatè, sed mediatè.

Ad argum. 7

Quomodo dicantur Iure diuino deberi.

Ad secundum, Eodem ferè modo respondendum: ideo non possunt minui, quia Deus olim hanc quotam taxauit in veteri Testamento, quam postea Ecclesia confirmauit, Deum imitata. vnde Deo irreuerentiam facere videtur, qui illam minuit, quamdiu Ecclesiae lex viget. quia sicut Ecclesia in reuerentiam Dei illam sanxit, ita reuerentiam Dei obligamur illam non accidere.

Ad tertium, Dicuntur esse Iuris diuini, quia Deo consecratae & dicatae in ministris: sicut res sacrae dicuntur Iuris diuini, quia peculiari modo ad Deum pertinent, in eiusque sunt dominio & iure.

Ad quartum, Quando Dominus Matth. 23. ait, *oportuit haec facere*, loquitur de tempore illius legis; tunc enim Iure diuino decimae erant soluendae.

Ad

Iustitia nostra quomodo maior.

Ad quintum, Iustitia nostra debet esse maior iustitia Pharisaeorum & Scribarum, non in soluenda decima; (alioquin deberemus plusquam decimam soluere; nam illi accuratissime decimam ex omnibus solvebant, ut patet Matth. 23.) sed in reformandis affectibus internis: illorum enim iustitia solum erat externa; nostra debet esse non tantum externa, sed etiam interna. illi putabant sufficere si non occideret, non mœcharentur exterius: at nos etiam iram & concupiscentiam internam refecare debemus; ut ibidem Dominus explicat.

8 Est actus Iustitiae & Religionis.

Ex dictis intelligi potest, cuius virtutis actus sit solutio decimarum: si enim consideretur ut est debita sacerdotibus ob sacrum ministerium, sic immediatè est actus Iustitiae, mediatè Religionis. si verò ut per eam fouetur cultus diuinus, vel ut per eam protestamur Deum esse auctorem frugum terræ & rerum omnium, quibus vita humana sustentatur, (soluunt enim decimæ in signum vniuersalis dominij, ut habetur cap. Tua nobis, & cap. Cum non sit in homine, de decimis) sic est solum actus Religionis. utroque modo fit à fidelibus.

DVBITATIO II.

Utrum Ecclesia iusta ratione hanc quotam constituerit.

9

Videri possit excedere iustum modum. Quod enim in veteri Testamento constituta fuit decima, id factum, tum quia filij Leui erant ferè decima pars populi, tum quia in distributione terræ non acceperant suam partem; tum quia habebant vxores & liberos. at in nouo Testamento sacerdotes vix sunt sexagesima pars populi Christiani, & habent suas possessiones hereditarias ut ceteri; nec habent vxores & liberos alendos. Denique non omnibus sacerdotibus debentur decimæ, sed solis Episcopis & Parochis.

10 Rationes cur Ecclesia hanc quotam constituerit.

Respondeo, Ecclesiam iustissimis rationibus ad hanc portionem indicendam motam fuisse.

Primò, Quia vidit Deum in veteri lege decimam constitui, & sanctos Patriarchas diuino instinctu etiam ante legem decimas dedisse: nam Genes. 14. Abraham dedit Melchisedech decimas ex omnibus, & Gen. 28. Iacob vouit Deo decimas cunctorum, quæ ab eo acciperet. Secundo, Quia Synagoga, in qua erat consuetudo huius quotæ, mutata est in Ecclesiam; & sic quodammodò sua sponte hæc consuetudo est continuata; Apostolis & Ecclesie Prælatibus eam confirmantibus. Tertio, Quia conueniebat ut non soli Episcopi & Parochi alerentur à populo; (quamuis illis ante ceteros id debeatur) sed etiam multi alij ministri sacrorum, qui officia diuina obeant, pro populo orent, & sacrificia offerant: omnia enim horum munia in bonum populi cedunt. vnde Ecclesia tantum poterat imponere, quantum his omnibus aliquo modo posset esse sauis. Quarto, In noua lege Episcopi, Parochi, & alij Ecclesiastici debent esse patres pauperum, orphanorum, & viduarum. vnde non solum debent habere quod ipsis sufficiat, sed etiam quod alijs subueniant. quod si non fecerint eum possunt, grauiter peccant; de quo plura supra cap. 4. dubit. 6. Hanc rationem Caietanus vult esse potissimam cur Ecclesia merito potuerit decimam imponere. Quintò, Ministri noui Te-

stamenti sunt multo digniores; vnde pluribus egent ad dignitatem sui status in populo tuendam. Videmus enim sacerdotes iis locis, vbi egestate premuntur, contemni, & nihil illis haberi abiectius: quo fit ut vilissimis ministeriis inferuire cogantur, & parum boni præstare possint. Sexto, Multò plus laborant, eorumque functiones sunt longè grauiores & excellentiores. Septimò, Opus est illis magna eruditione, ad quam comparandam requiruntur magni sumptus; & impediuntur alia rationes lucrandi, ut per mercaturam, & artes mechanicas, quas etiam non decet ab illis facitari. Octauò, Quia in lege veteri solum erat vnum templum, idque omni suo instrumento probe instructum. in noua lege sunt innumerabilia, quorum singula suis ornamentis, & sacra suppellectili instrui, & facta testata conseruari debent. Nonò, Sacerdotibus veteris legis maximum compendium erat ex innumeris sacrificijs, quæ offerebantur: nihil tale habent in nouo Testamento. Decimò, In veteri lege decimæ manebant in familiis, quia transmittabantur ad posteros; vnde fiebant admodum diuites: secus in lege noua. Vndecimò, Denarius significat perfectionem; est enim terminus numerorum simplicium, omnes illos continens: ceteri ex ipso semel vel saepius repetito, & ex alio simplici, componuntur. Itaque qui decimam Deo in ministris soluit, sibi nouem retinens, significat se esse imperfectum, & expectare perfectionem à Deo per ipsius ministros. Ob hanc fortè causam in lege naturæ & apud ethnicos decimæ solvebantur. Vide Plinium lib. 19. cap. 14. Plutarchum in Lucullo, & in Problemat. cap. 16. Denique hanc ipsam Ecclesie taxationem Deus ipse sepe comprobauit, fertilitatem concedens soluentibus, non soluentibus sterilitatem inferens. Vnde D. Augustinus li. 50. homiliarum, hom. 48. *Maiores, inquit, nostri ideo omnibus copiis abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cesari censum reddebant. modo autem quia discessit deuotio Dei, accessit indictio fisci. nolimus cum Deo partiri decimas, modo autem totum tollitur; hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus.* Et Serm. 219. de tempore: *Hæc est Domini iustissima consuetudo, ut si tu illi decimam non dederis, tu ad decimam renoueris.* vide totum illum Sermonem.

Denarius nimirum terminus numerorum simplicium, omnes illos continens: ceteri ex ipso semel vel saepius repetito, & ex alio simplici, componuntur.

Ex dictis patet responsio ad rationem obiectam. si enim spectentur omnes ministri Ecclesie & fideles egeni, quos Ecclesia vult ali decimis, aliisque pronentibus Ecclesiasticis, sunt fortè plusquam decima pars populi Christiani. Et si enim sacerdotes non habeant vxores & filios naturales: habent tamen pauperes, qui sunt illis loco filiorum, quos ex præcepto Ecclesie & lege misericordie tenentur de eo quod superest sustentare.

11 Ad argumentum in iustitia positum.

DVBITATIO III.

Ex quibus rebus decimæ soluendæ, & quo modo.

D. Thomas artic. 2.

Respondeo, Quod ad priorem partem attinet, si Ius scriptum spectemus, decimæ sunt soluendæ ex omnibus rebus, quæ nobis diuino munere proueniunt; ut de fructibus, & quasi fructibus omnium rerum, quæ quodammodò nobis frugifera sunt, ut agrorum, arborum, animalium, domorum elocatarum, molendinorum, pisci-

12